

Generalitat de Catalunya
Consell Interuniversitari de Catalunya

Actuacions coordinades a nivell de sistema universitari i de recerca català per a la prevenció, abordatge i actuació davant les violències masclistes

Dra. Anna Berga i Timoneda

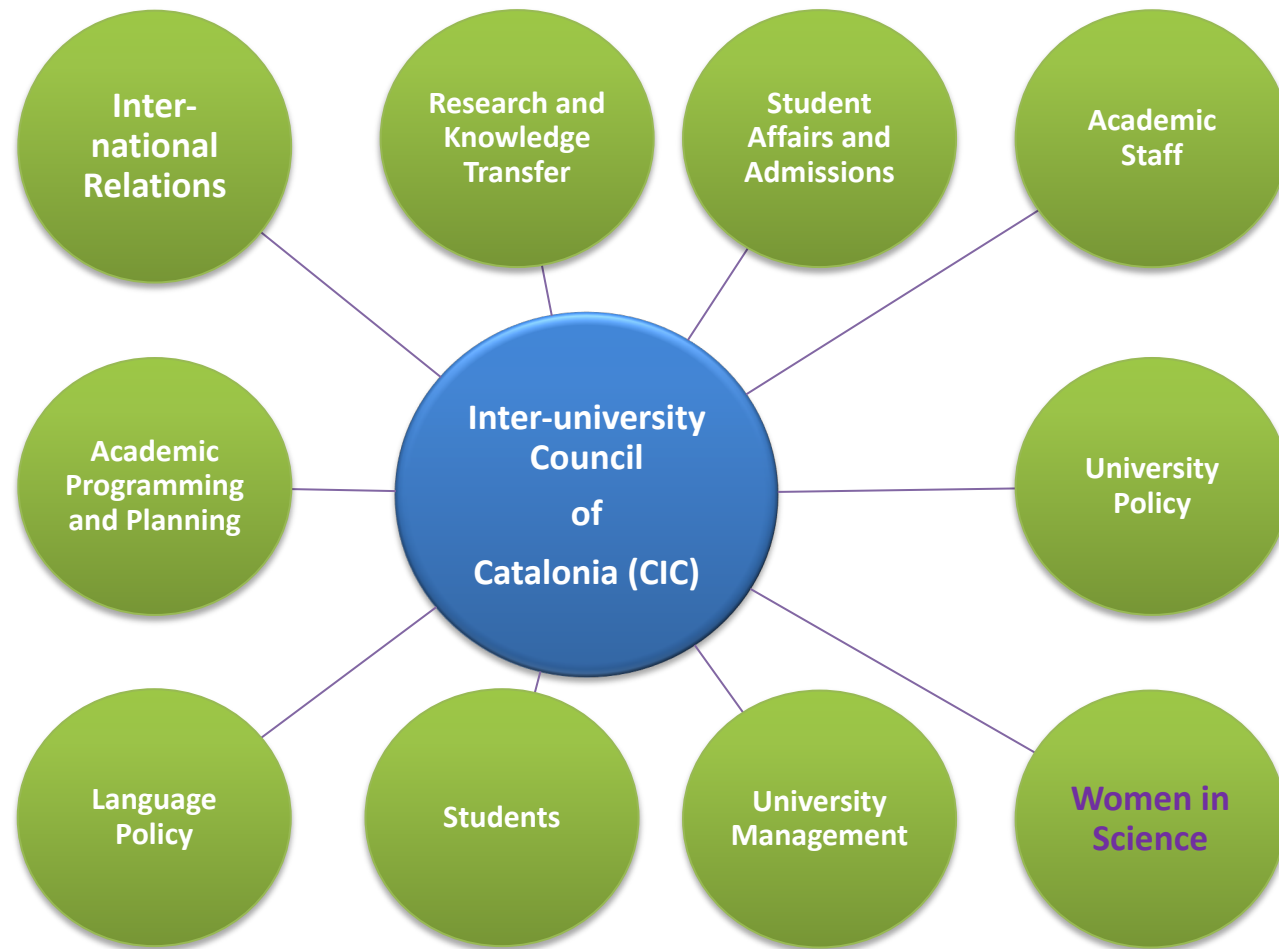
Presidenta de la Comissió Dones i Ciència - Consell Interuniversitari de Catalunya.

Secretària general de la Universitat Ramon Llull

GUIÓ

1. La Comissió Dones i Ciència del CIC
2. Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista i la seva afectació a les universitats
3. Projectes coordinats a nivell de sistema universitari i de recerca català per donar compliment al mandat legal
4. En curs: Protocol guia en l'àmbit universitari per a l'actualització dels protocols contra l'assetjament
5. Per acabar... Una reflexió final

Consell Interuniversitari de Catalunya: Comissions

Comissió Dones i Ciència

- ✓ Comissió creada l'any 2005, pionera a l'Estat com a Comitè a nivell de Sistema universitari i de recerca
- ✓ Comprèn:
 - ✓ Presidència i SG del CIC
 - ✓ 1 representant de cada universitat Catalana (12)
 - ✓ 1 representant Centres CERCA
 - ✓ Representants de diferents departaments de la Generalitat (ICD+DGU+DGR+ AGAUR + AQU Catalunya)
- ✓ En aquest moment, totes les universitats i els centres CERCA tenen Unitats d'Igualtat, Plans d'igualtat actius, i el rol de la [Comissió Dones i Ciència](#) ha estat clau per aconseguir-ho.

Comissió Dones i Ciència: principals actuacions

- La **Comissió Dones i Ciència del Consell Interuniversitari de Catalunya (CIC)** impulsa i coordina polítiques d'igualtat al SUC des de 2005:
 - **Coordinació i impudels Plans d'Igualtat i Protocols** prevenció i actuació davant la violència de gènere
 - **Indicadors** anuals sobre Dones i Ciència a Catalunya
 - **Marc general** per a la incorporació de la **perspectiva de gènere a la docència** universitària (AQU-Catalunya)
 - **Menció M. Encarna Sanahuja Yll** a l'excel·lència en la inclusió de la perspectiva de gènere en la pràctica docent universitària
 - **Accions de formació i sensibilització** en el marc del Pacte d'Estat contra la Violència de Gènere (projectes universitats) i Convocatòria INDOVIG-AGAUR
 - **Convenis interuniversitaris** per trasllat d'expedient en casos d'assetjament o violència masclista
 - **En curs:**
 - Informe sobre la **paritat als òrgans col·legiats de govern**
 - Protecció de la **maternitat** de les **dones investigadores**
 - **Protocol guia** per l'actualització dels protocols contra l'assetjament

https://recercauniversitats.gencat.cat/ca/03_ambits_dactuacio/ciencia_i_societat/done

#gencat
Departament de Recerca i Universitats

Inici | Departament | Àmbits d'actuació | Tràmits | Actualitat

Inici > Àmbits d'actuació > Ciència i societat > Dones i ciència

Dones i ciència

Article de la presidenta de la Comissió Dones i Ciència amb motiu del 8M: 'Ni un segle més de retard'
09/03/2022

La consellera Geis referma el com el talent femení del sistema de recerca universitària
07/03/2022

Actuacions en matèria de | Estadístiques de convocatòries | Dones i ciència la història

Comissió Dones i Ciència: Funcions

a) Vetllar per la igualtat efectiva de dones i homes en les carreres docent i de recerca i també entre el personal d'administració i serveis.

b) Vetllar per l'existència, la correcta aplicació i el seguiment de l'avaluació dels plans d'igualtat a les universitats i centres de recerca.

c) Assessorar sobre la introducció de la perspectiva de gènere d'una manera transversal en l'activitat acadèmica i de recerca.

d) Impulsar la formació en coeducació de les persones que duen a terme tasques docents

e) Promoure accions per a equilibrar la presència de tots dos sexes en les diverses disciplines, especialment en aquelles en què un dels dos es troba significativament infra-representat.

f) Vetllar perquè les avaluacions del personal docent i investigador dutes a terme pels òrgans pertinents tinguin en compte la perspectiva de gènere i la no-discriminació

Comissió Dones i Ciència: Funcions

g) Vetllar pel treball de les dones investigadores i llur participació en els grups de recerca i fer visibles llurs aportacions en els àmbits científics i tècnics.

h) Impulsar la informació i l'assessorament per a prevenir qualsevol tipus de discriminació, així com d'assetjament sexual o assetjament per raó de sexe i altres formes de violència masclista, a la comunitat universitària; i promoure mecanismes de cooperació interinstitucional que contribueixin a prevenir-los i que permetin donar una resposta adequada a les denúncies o les reclamacions que es puguin formular

i) Impulsar estudis i estadístiques i emetre informes sobre la igualtat de dones i homes

j) Vetllar pel reconeixement i la suficiència de recursos de les unitats d'igualtat de les universitats i els centres de recerca.

k) Vetllar per l'efectiu retiment de comptes davant dels organismes públics responsables de la política universitària respecte al grau de compliment dels objectius que estableix la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes

- Amplia, reforça i actualitza la Llei 5/2008
- Consta de vint-i-set articles, una disposició addicional i una disposició final
- Defineix els àmbits i les formes de la violència masclista
- Protegeix la diversitat de gènere
- S'hi inclou una definició de consentiment sexual, d'interseccionalitat i de diligència deguda
- Constata la necessitat de la formació de professionals

❑ S'incorporen continguts a les violències següents:

- Violència psicològica: violència contra l'entorn afectiu de la dona (fills, filles i altres familiars), la violència ambiental (sobre béns i propietats de la dona) o violència sobre els animals amb els quals la dona té un vincle d'afecte.
- Violència sexual: conductes d'accés corporal, mutilació genital o risc de patir-ne, matrimonis forçats, tràfic de dones amb finalitat d'explotació sexual, imposició de qualsevol pràctica sexual, entre d'altres.
- Violència econòmica: s'afegeix l'impagament reiterat i injustificat de pensions alimentàries de separació o divorci i apropiació il·legítima de béns de la dona.

❑ S'incorporen noves formes de violència:

- Violència obstètrica i vulneració de drets sexuals i reproductius: impedir o dificultar l'accés a una informació veraç, necessària per a la presa de decisions autònomes i informades.
- Violència digital: actes de violència masclista comesos, instigats o agreujats amb les TIC, xarxes, etc.
- Violència de segon ordre: violència contra les persones que donen suport a les víctimes de violència masclista.
- Violència vicària: violència contra els fills i filles amb la finalitat de produir dany psicològic a la mare.

❑ **Es modifiquen les violències següents:**

- Violència en l'àmbit laboral: s'incorpora la discriminació per embaràs o maternitat.
- Violència en l'àmbit social o comunitari:
Nou redactat: Tràfic de dones amb finalitat d'explotació sexual i amb altres finalitats amb dimensió de gènere.

❑ **S'incorporen nous àmbits:**

- Violència en l'àmbit digital: es produeix a les xarxes de comunicació digitals.
- Violència en l'àmbit institucional: accions i omissions de les autoritats, personal públic i agents de qualsevol organisme que retardin, obstaculitzin o impedeixin l'accés a les polítiques públiques o als drets de la llei.
- Violència en l'àmbit de la vida política i l'esfera pública de les dones: es produeix en espais de vida pública i política. Esdevé violència institucional si ocorre en les institucions polítiques o administracions públiques i és tolerada i no sancionada.
- Violència en l'àmbit educatiu: la que es produeix en l'entorn educatiu entre els membres de la comunitat educativa.

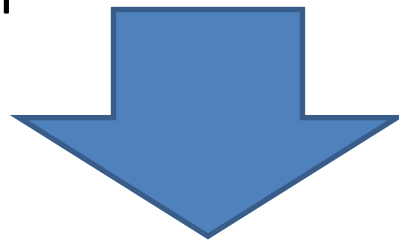
❑ S'incorporen noves definicions:

- ❑ Diligència deguda: l'obligació dels poders públics de prevenir, investigar, perseguir, castigar i reparar els actes de violència masclista i protegir les víctimes.
- ❑ Consentiment sexual: la voluntat expressa de la dona que avala i dona pas a l'exercici de pràctiques sexuals.
- ❑ Interseccionalitat o intersecció d'opressions: la concurrència de la violència masclista amb altres eixos de discriminació com l'origen, color de la pell, fenotip, ètnica, religió, situació administrativa, edat, classe social, entre d'altres.

Llei 5/2008:

Article 17. Àmbit de l'ensenyament universitari

Les administracions competents en matèria d'universitats han d'assegurar que, en el marc dels currículums de les disciplines relacionades amb els àmbits d'aquesta llei pertanyents als estudis universitaris de grau, màster i doctorat, s'incorporin continguts formatius per a donar compliment a l'objectiu i les finalitats d'aquesta llei

**L'article s'amplia
a 8 punts**

Llei 17/2020:

L'article 13 modifica l'article 17. Àmbit de l'ensenyament universitari

1. Les universitats, en el marc de llur autonomia, han d'incloure **continguts formatius específics en matèria de violència masclista** en la proposta curricular de les titulacions de grau, màster i doctorat, en els estudis que poden tenir més impacte en el compliment dels objectius d'aquesta llei

2. Les universitats han de vetllar perquè **s'eliminin de la docència de les titulacions els textos i materials amb continguts sexistes**, violents i discriminatoris envers les dones que contribueixen a reforçar estereotips i fomenten la desigualtat de gènere, excepte si l'ús d'aquests textos i materials té com a objectiu debatre'ls per tal de promoure el pensament crític de l'alumnat. De manera més general, **les universitats han de formar el professorat** sobre l'erradicació del sexisme a les aules

3. Les universitats han de tenir **protocols** per a la prevenció, la detecció, l'atenció i la reparació de les situacions d'assetjament sexual i d'assetjament per raó de sexe, i també de les altres formes de violència masclista que es puguin produir entre membres de la comunitat universitària, i han de **formar adequadament en perspectiva de gènere** i no revictimització les persones que intervinguin en els procediments i en la instrucció d'expedients informatius o disciplinaris derivats de l'aplicació del protocol. Les universitats han **d'elaborar periòdicament un informe d'avaluació**, que han de sotmetre a les administracions competents en política universitària i en polítiques d'igualtat de gènere, complint estrictament la normativa de protecció de dades de caràcter personal.

4. Les universitats han de **dotar llurs unitats o observatoris d'igualtat dels recursos humans i materials adequats** per a complir les funcions de prevenció, detecció, atenció i reparació, i també per a proporcionar, en l'àmbit de llurs competències, serveis d'acompanyament a les dones de la comunitat universitària que han patit o pateixen violència masclista.

5. El Govern, com a mesura de reparació i en el marc de la normativa vigent, ha de **garantir la gratuïtat de la matrícula de les titulacions de grau a les estudiants** que acreditin documentalment la condició de víctima de violència masclista en l'àmbit de la parella, i també als fills i filles que en depenguin.

6. Les universitats, les autoritats i els organismes públics competents en política universitària han d'establir **mecanismes compensatoris en el càlcul de l'elegibilitat, de la durada dels ajuts de recerca, les beques o els contractes, del temps límit per a l'obtenció d'un títol o dels processos d'avaluació de mèrits i d'antiguitat del conjunt del personal**, per tal que els períodes en què s'hagi patit una situació de violència masclista no penalitzin la trajectòria acadèmica o professional de les dones.

7. Les universitats han d'adoptar **mecanismes de cooperació interinstitucional per a garantir la coordinació dels respectius protocols** d'abordatge de la violència masclista en les situacions en què la víctima i l'agressor pertanyin a dues universitats diferents i per a compartir la informació

8. Les universitats s'han de dotar de mecanismes de cooperació institucional per a **facilitar el canvi gratuït d'universitat a les estudiants de grau** víctimes de violència masclista i als fills i filles que en depenguin en casos de violència en l'àmbit de la parella, i també a les estudiants que han patit assetjament sexual, per raó de sexe, d'orientació sexual, d'identitat de gènere o d'expressió de gènere.

1. Mandat legal als poders públics: taxes, recursos i mecanismes compensatoris
2. Continguts, docència amb perspectiva de gènere i formació i sensibilització
3. Prevenció, abordatge i actuació davant la violència masclista

1. Mandat legal als poders públics: taxes, recursos i mecanismes compensatoris

- ✓ Garantir la gratuïtat de la matrícula de les titulacions de grau a les estudiants víctimes de violència masclista en l'àmbit de la parella, i també als fills i filles que en depenguin (17.5)
- Dotar unitats o observatoris d'igualtat de recursos humans i materials suficients (17.4)
- Establir mecanismes compensatoris en el càlcul de l'elegibilitat, de la durada dels ajuts de recerca, les beques, els contractes i altres processos per tal que el període en què s'ha patit una situació de violència no penalitzi la trajectòria acadèmica o professional (17.6)

- Acord de la **Comissió Dones i Ciència** d'instar a **DGU, DGR, AQU Catalunya, AGAUR** a reportar el pla que activaran amb el compromís d'implementar el mandat legal.
- Acord sobre **protecció de la maternitat en l'avaluació dels trams de recerca d'AQU Catalunya** (en curs)

2. Continguts, docència amb perspectiva de gènere i formació

- ✓ Incloure continguts formatius específics en matèria de violència masclista (17.1)
- ✓ Vetllar perquè s'eliminin de la docència de les titulacions textos i materials sexistes, violents i discriminatoris (17.2)
- Formar al professorat sobre l'eradicació del sexisme a les aules (17.2)

Promoure la incorporació de la perspectiva de gènere a la docència universitària

1

Guia per a les universitats: “Marc per a la incorporació de la perspectiva de gènere a la docència universitària” AQU Catalunya

Mandat legal

Accreditació de
Graus i
Màsters

- Assignatures especialitzades
- De manera transversal

2

Distinció M.Encarna Sanahuja a l'excel·lència en la inclusió de la perspectiva de gènere en la pràctica docent universitària

Promoure la incorporació de la perspectiva de gènere a la docència universitària

Grup de treball creat per AQU Catalunya (en col·laboració amb la Comissió Dones i Ciència del CIC)

Promoure la incorporació de la perspectiva de gènere a la docència universitària.

Menció Maria Encarna Sanahuja Yll

Edició 2022

PREMI INDIVIDUAL: - Universitat Rovira i Virgili (URV Barbara Biglia)

PREMI COL·LECTIU: - Universitat de Vic-Central de Catalunya (UVic-UCC) “El fil invisible: vertebrant una mirada de gènere en la vida acadèmica preuniversitària i universitària dels estudiants de l'àmbit STEM”

Projectes docents en matèria de violència de gènere a la docència universitària.

The screenshot shows a web browser window with the URL universitatsirecerca.gencat.cat/ca/detalls/noticia/Convocatoria-INDOVIG-00001. The main heading reads: "Oberta la convocatòria INDOVIG per desenvolupar projectes docents en matèria de violència de gènere amb capacitat transformadora". Below the heading, it states: "El Consell Interuniversitari de Catalunya promou els ajuts per a finançar projectes d'innovació per a la millora de la qualitat docent en matèria de violència de gènere (INDOVIG) en el marc del PECVG, mitjançant la convocatòria publicada per l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR)". The date and time are "01/02/2021 | 10:12". There is a photo of hands holding a purple ribbon. A text box on the right says: "És una iniciativa del CIC alineada amb el Pacte d'Estat contra la Violència de Gènere i l'Agenda 2030". Below that, under "Informació i sol·licituds", it lists: "Ajuts per a projectes d'innovació per a la millora de la qualitat docent en matèria de violència de gènere 2020 (INDOVIG 2020)".

- Des de 2018 totes les universitats desenvolupem projectes de sensibilització i formació amb els **Fons del Pacto de Estado contra la violència de genero** que arriben a les Universitats a través de convenis promoguts des de la Comissió Dones i Ciència

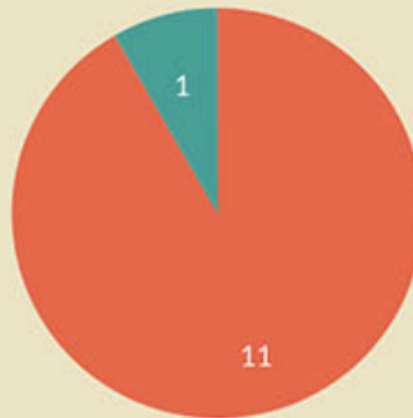

3. Prevenció, abordatge i formació sobre violència masculista

- ✓ Disposar de protocols per a la prevenció, detecció, atenció i reparació de situacions de violència masculista (17.3)
- Mecanismes de cooperació interinstitucionals per a garantir la coordinació dels protocols entre les universitats (17.7)
- ✓ Cooperació entre universitats per facilitar canvi gratuït d'universitat en casos de violència masculista i assetjament sexual (17.8)
- Formar a les persones que intervinguin en els procediments i instrucció (17.3)
- Elaborar informes d'avaluació per part de les universitats (17.3)

Prevenió, abordatge i actuació davant la violència masculista

14. La Universitat compta amb un protocol per a la prevenció, la detecció i l'actuació davant la violència masculista?

■ Sí, inclou tota la comunitat universitària (91.67%)
■ Sí, inclou PAS i PDI (8.33%)

Prevenició, abordatge i actuació davant la violència masculista

Assetjament sexual, per raó de sexe, identitat de gènere, orientació sexual i violències/conductes masculistes	UB, UAB, UdL, UdG
Assetjament sexual, per raó de sexe, identitat de gènere, orientació sexual	UPC, URL, UVic, UOC
Violència masculista i LGTBIfòbia	UPF, URV
Assetjament (inclou l'orientació sexual)	UIC

Abordatge violència masclista. Cooperació interinstitucional

- ✓ Conveni de col·laboració entre les 12 universitats catalanes i el Govern per implantar un procediment excepcional de canvi d'estudis oficials de grau adreçat a dones estudiants que acreditin la condició de víctimes de violència masclista, i els seus fills i filles.
- Conveni de col·laboració entre les 12 universitats catalanes i el Govern de trasllat d'expedient en casos d'estudiants de grau que han patit assetjament sexual, per raó de sexe, d'orientació sexual, d'identitat de gènere o d'expressió de gènere (en curs)

Accions **en curs** per donar compliment al mandat legal

Protocol marc per una intervenció amb diligència deguda en situacions de violència masclista

- En curs: **Protocol-guia** d'àmbit universitari per prevenir i reparar amb diligència deguda les situacions de violència masclista, d'assetjament sexual i d'assetjament per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere
 - Grup de treball de la CDC amb IFE per a elaborar el protocol-guia
 - Aprovació del plenari de la CDC i acord de la Junta del CIC (12 rectors) per a la implementació del protocol guia a les universitats

- Desencís entre el personal de les unitats o observatoris d'igualtat (frustració per **manca d'efectivitat dels protocols**)
- Demanda de la **necessitat de compromís institucional (recursos i transparència)**
- **Formació obligatòria** en perspectiva de gènere dels càrrecs de les universitats, juristes i comandaments intermitjos.
- Importància que a la **instrucció de l'expedient hi hagi persones de l'àmbit jurídic o amb formació en aquest àmbit**, per evitar que més endavant es tombi per una mala instrucció.
- Introducció de la visió de la **psicologia**.
- Cal posar èmfasi en la reparació (a més de la prevenció i la detecció)
- Inclusió de **l'element d'interseccionalitat**.
- Necessitat de dotar-se d'un **mecanisme de cooperació interinstitucional per combatre l'assetjament**.
- Comptar amb la **xarxa pública d'atenció a víctimes de violència masclista (convenis amb SIAD)**.
- **Cures a les persones professionals**

Per acabar...

- ▶ Valoració positiva de 16 anys de trajectòria, que ens converteixen en referent i bona pràctica a nivell de l'Estat i europeu
- ▶ Avenços en el marc legal, un dels més avançats del nostre entorn
- ▶ Però, tot i així, encara hem de treballar:
 - Major sensibilització, canvi de cultura institucional
 - Formació PDI i assessories jurídiques
 - Recursos humans i econòmics
- ▶ Incorporar la perspectiva de gènere i comprometre'ns amb la igualtat no és només qüestió de justícia social (evident!), sinó de qualitat de la docència i recerca universitàries.

Gràcies!

aberga@rectorat.url.edu

@AnnaBerga_